

El llenguatge

M/XII/1921

Llunyà i distant

Les formes del plural llunyans i distants rimen, ja que es pot dir que la segona t de distants no té valor fònic, és muda. Que rimin aquestes formes del plural, però, no vol pas dir que hagin de rimar les formes del singular, és a dir, les formes bàsiques respectives, llunyà i distant, contràriament a la conclusió, a què algú sembla arribar, que si el singular de llunyans és llunyà el de distants ha d'ésser «distà». Perquè aquesta és la forma, «distà», que més d'un cop hem llegit en textos destinats a la publicació que ens ha calgut revisar.

En català no són pas escassos ni insòlits els mots acabats en -ant: entre ells hi ha la ben nombrosa sèrie de noms i adjectius que provenen dels antics participis presents de verbs del primer grup, com distant mateix, amant, cantant, passant, estudiant, practicant, interessant, important, etc. Però potser perquè hom els associa al grup dels que presenten la terminació homòfona an, molt poc nombrosos en català, i com que a mots del castellà acabats en -an solen correspondre en català mots acabats en -à, el fet és que alguns d'aquests mots que han d'acabar en -ant són algunes vegades usats, especialment en el llenguatge escrit, desproveïts d'aquesta terminació, dit més exactament, amb una forma indeguda acabada en -à, la qual, és clar, deu semblar més «catalana» a qui hi recorre. A més de distant, tenim anotats, dels que es troben més sovint en aquest cas, imant, guant, sextant, quadrant, turbant, salfumant, trepant i tirant, transformats, indegudament, en «imà», «guà», «sextà», «quadrà», «turbà», «Salfumà», «trepà» i «tirà» (forma, aquesta darrera, certament existent, però amb un significat ben diferent). Vet aquí, doncs, un cas de catalanització a ultrança mal encarrilat. La prevenció contra els mots acabats en -ant no té cap fonament i fins tot, com hem comentat fa temps, en tenim algun d'acabat en -an, com calman, orangutan o tobogan.

Hom redueix també algunes vegades galant a galà. En aquest cas, totes dues formes són correctes i admissibles. Clarament relacionats etimològicament, els mots galà i galant, d'origen germànic, no han d'ésser usats amb el mateix significat. Diríem una terra galana, unes noies galanes, però un home galant, una nitriga galant, un galant del cinema americà.

Albert Jane